

UITKOMSTEN PEILING

Sport en bewegen voor vluchtelingen

Tekst: **Angelina Gómez Berns & Walter Baggen (Mulier Instituut)**

Het aantal vluchtelingen in Nederland is de laatste jaren aanzienlijk gestegen. Tegelijkertijd zijn meer gemeenten sportfunctionarissen – vaak buurtsportcoaches genoemd – in gaan zetten om sport en bewegen voor vluchtelingen te stimuleren: het aandeel dat dit doet is in één jaar gestegen van 37 naar 50 procent. Waarom is dat? En hoe gaan de sportfunctionarissen te werk?

In dit artikel presenteren we de uitkomsten van een peiling onder gemeentelijke beleidsmedewerkers sport (n=89). Deze uitkomsten vullen we aan met resultaten uit andere recente studies van het Mulier Instituut over sport en bewegen voor vluchtelingen.

Redenen van gemeenten om sport en bewegen voor vluchtelingen te stimuleren

Meerdere factoren bepalen of een gemeente ervoor kiest om sportfunctionarissen in te zetten op sport- en beweegstimulering voor vluchtelingen. Het gemeentelijk beleid is daar een van. Twee op de vijf sportfunctionarissen die met vluchtelingen

“Wij vinden dat we deze doelgroep, door middel van sport en bewegen, kunnen helpen om beter te integreren in de samenleving”

Gemeenteambtenaar in peiling

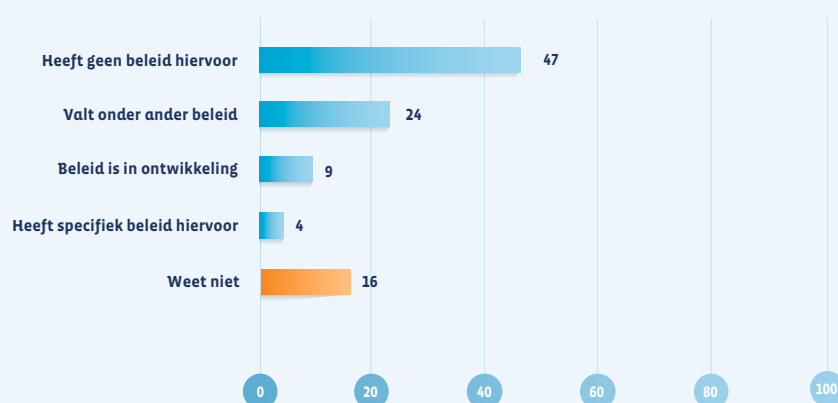
werken, doen dit omdat het in het gemeentelijk beleid staat. Iets meer dan een kwart van de gemeenten heeft beleid over sporten en bewegen voor vluchtelingen (28%, figuur 1). Eén op de tien gemeenten (9%) is dit beleid nog aan het ontwikkelen.

In de meeste gevallen is dit beleid onderdeel van een breder (inclusie)beleid. Het sportakkoord en het sociaal beleid van de gemeenten zijn daar voorbeelden van. Inclusie is een belangrijk thema in de sportakkoorden die vanaf 2018 lokaal zijn gesloten. Daarnaast heeft de toestroom van vluchtelingen uit Oekraïne het vluchtelingenbeleid nog hoger op de agenda van gemeenten gezet.

Voor gemeenten is het belangrijk om in te zetten op sport en bewegen voor groepen die achterblijven in hun deelname aan sport en bewegen en breder in de maatschappij, zoals mensen met een beperking of met een minder goede sociaaleconomische positie. Vluchtelingen horen daar ook bij. Sport en bewegen lijken ze daarbij vooral als middel in te zetten. Tijdens een interview zegt een gemeenteambtenaar bijvoorbeeld: “Wij vinden dat we deze doelgroep, door middel van sport en bewegen, kunnen helpen om beter te integreren in de samenleving. Vanuit die gedachte denken wij dat we de toegang naar de normale samenleving beter gaat als je ze met sport en beweging in aanraking laat komen, omdat het heel laagdrempelig is. Sport maakt geen onderscheid in wie je bent en wat je doet.”

Ondanks de toegenomen vluchtelingenstroom en het beleid van gemeenten geeft één factor de doorslag voor de keuze om sportfunctionarissen in te zetten voor sport- en beweegstimulering van vluchtelingen: de financiering. Alleen als er geld beschikbaar is, kunnen gemeenten sportfunctionarissen inzetten. Toen de vluchtelingenstroom uit Oekraïne ontstond, hadden de meeste gemeenten hun gelden

Figuur 1. Aandeel gemeenten dat beleidsdoelstellingen heeft over sporten en bewegen voor vluchtelingen (n=89, in procenten)

Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, mei 2023.

- Centraal Bureau voor de Statistiek (2023). Toename aantal immigranten in 2022 vooral door oorlog Oekraïne. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/27/toename-aantal-immigranten-in-2022-vooral-door-oorlog-oekraïne>
- Heijnen, E., Van Stam, W., Gómez Berns, A., & Vrieswijk, S. (2022). Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2022. Mulier Instituut.
- Gómez Berns, A. & Van Stam, W. (2023). Betrokkenheid buurtsportcoaches bij vluchtelingen. Mulier Instituut.

Figuur 2. Personen of organisaties die bepalen of sportfunctionarissen op de doelgroep vluchtelingen worden ingezet (n=40, in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, mei 2023.

4 VNG (2022). Ook in 2023 enorme opgave opvang asielzoekers en Oekraïners. Geraadpleegd van <https://vng.nl/nieuws/ook-in-2023-enorme-opgave-opvang-asielzoekers-en-oekraïners>

“Het is belangrijk voldoende aanbod in de buurt te hebben en rekening te houden met de wensen en behoeften van vrouwen”

Gemeenteambtenaar in peiling

in Oekraïne al met vluchtelingen werkten, behoren vluchtelingen uit andere landen (ook) tot de doelgroep, zoals vluchtelingen uit Syrië en Eritrea.³

De organisatie van sport en bewegen voor vluchtelingen

Uit de peiling onder sportfunctionarissen blijkt ook dat de helft samenwerkt met opvanglocaties en/of sportaanbieders.³ Dit zijn belangrijke samenwerkingspartners. Meer dan de helft van de opvanglocaties komt mensen en tijd tekort om sport- en beweegactiviteiten voor bewoners te organiseren. De meeste sportfunctionarissen organiseren dan ook zelf de sport- en beweegactiviteiten voor vluchtelingen (64%, figuur 3). Twee op de vijf sportfunctionarissen (41%, figuur 3) zorgen (ook) voor de

voor dat jaar al besteed. Gemeenten die toch (extra) sportfunctionarissen in wilden zetten voor sport- en beweegstimulering van vluchtelingen, zochten naar extra financiering. Deze kwam vanuit andere gemeentelijke potjes dan de BRC-regeling, speciale fondsen of het Rijk: “We konden die extra gelden bij het ministerie declareren, dus dat heeft niets met de BRC te maken want die was al ingezet. Daar hebben we al het een en ander van betaald natuurlijk, dus dat geld is al vergeven.”

Sommige gemeenten kregen geen extra financiering, maar zetten hun sportfunctionarissen toch in op sporten en bewegen voor vluchtelingen.

De inzet van sportfunctionarissen

Een kwart van de gemeenten (24%) heeft zelf de sportfunctionarissen in dienst. De anderen zijn in dienst van organisaties als een sportbedrijf of welzijnsorganisatie. De gemeente is meestal de partij die bepaalt of sportfunctionarissen worden ingezet voor sport en bewegen voor vluchtelingen (83%, figuur 2). Maar volgens de gemeentelijke

beleidsmedewerkers hebben sportfunctionarissen hier soms zelf ook vrijheid in (29%, figuur 2).

De sportfunctionarissen die zich inzetten voor sporten en bewegen voor vluchtelingen, richten zich meestal op vluchtelingen uit Oekraïne. Dat blijkt uit een peiling onder de sportfunctionarissen zelf. Voor (vooral) sportfunctionarissen die vóór de oorlog

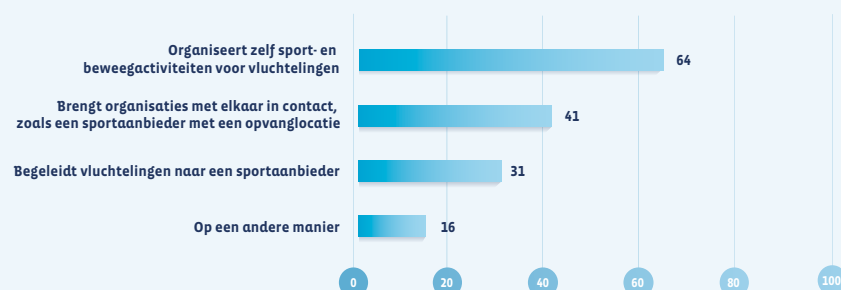

verbinding tussen organisaties, zoals sportaanbieders met de opvanglocatie of met scholen. Sportaanbieders kunnen zo bijdragen aan een warm welkom voor vluchtelingen in de sport.

Uit andere recente onderzoeken naar sporten en bewegen voor vluchtelingen vallen twee dingen op: het is belangrijk voldoende aanbod in de buurt te hebben en rekening te houden met de wensen en behoeften van

Figuur 3 Manieren waarop sportfunctionarissen vluchtelingen stimuleren om te sporten en te bewegen (n=129, in procenten, meerdere antwoorden mogelijk)

Bron: Mulier Instituut, panelpeiling buurtsportcoaches, najaar 2022.

5 Dellas, V., Anselma, M., & Dekkers, S. (2022). Het sport- en beweegaanbod op opvanglocaties. Mulier Instituut.

6 NOC*NSF (2022). Vluchtelingen een warm welkom geven in de sport. Geraadpleegd van <https://nocnsf.nl/nieuws/2022/03/vluchtelingen-een-warm-welkom-geven-in-de-sport>

7 Anselma, M., Elling, A., Gómez Berns, A. & Al Dray, Y. (2023). Sportdeelname en ervaren barrières door Syriërs in Nederland. Mulier Instituut.

Het belang van aanbod in de buurt

De sport- en beweegactiviteiten die voor vluchtelingen worden georganiseerd, vinden meestal plaats op het plein of de speeltuin bij de opvanglocatie. Sommige sport- en beweegactiviteiten worden georganiseerd in een sportaccommodatie in de buurt, zoals een sportveld, gymzaal of fitnessruimte. Dat hangt af van de beschikbaarheid van de accommodatie. Sport- en beweegactiviteiten waarvoor vluchtelingen moeten reizen, worden minder vaak georganiseerd. Dat komt doordat hier vervoerskosten aan verbonden zijn.⁵ Het is dus belangrijk dat vluchtelingen in de buurt kunnen sporten en bewegen. Hiervoor zijn voldoende sport- en beweegaanbod en beschikbaarheid van accommodaties van belang.

vrouwen.⁵ In de twee kaders bij dit artikel beschrijven we deze onderwerpen verder.

Kans voor verdere ontwikkeling sport- en beweegaanbod voor vluchtelingen

Al met al zien we dat gemeenten sport en bewegen voor vluchtelingen willen stimuleren. Voldoende financiering is een belangrijke voorwaarde hiervoor. Sommige gemeenten hebben in 2022 extra financiering kunnen regelen. Zo konden ze sportfunctionarissen inzetten om sport en bewegen voor vluchtelingen te stimuleren. De aandacht is

daarbij vooral uitgegaan naar vluchtelingen uit Oekraïne. Deze sportfunctionarissen hebben waardevolle netwerken opgebouwd, bijvoorbeeld met sportaanbieders en opvanglocaties. Dit biedt de kans om het sport- en beweegaanbod voor vluchtelingen verder te ontwikkelen, ook voor vluchtelingen uit andere landen. Financiën en beleid vanuit de gemeente zijn nodig om dit te bereiken.

Neem voor meer informatie over de bronnen en de methode van onderzoek contact op met Angelina Gómez Berns via a.gomez-berns@mulierinstituut.nl.

Aanbod voor vrouwen

De sport- en beweegactiviteiten die meestal georganiseerd worden zijn voetbal, een mix van sporten en zwemmen. Voor volwassenen is er vaak ook fitness.⁵ Onderzoek onder Syrische vluchtelingen laat zien dat fitness, voetbal en zwemmen ook de sporten zijn die ze het vaakst beoefenden in Syrië.⁷

Aan de georganiseerde sport- en beweegactiviteiten op opvanglocaties doen meestal jongens en mannen mee, terwijl meisjes en vrouwen ook welkom zijn. Meisjes en vrouwen hebben vaak andere sportvoorkeuren, zoals aerobics, gym of yoga. Daarnaast willen of mogen sommige vrouwen niet gemengd met mannen sporten vanwege religieus-culturele overtuigingen. In sommige gemeenten organiseren sportfunctionarissen daarom apart aanbod voor vrouwen, indien gewenst met een vrouwelijke begeleider.⁵

Geraadpleegde bronnen

- 1 Centraal Bureau voor de Statistiek (2023). Toename aantal immigranten in 2022 vooral door oorlog Oekraïne. Geraadpleegd van <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/27/toename-aantal-immigranten-in-2022-vooral-door-oorlog-oekraïne>
- 2 Heijnen, E., Van Stam, W., Gómez Berns, A., & Vrieswijk, S. (2022). Monitor Brede Regeling Combinatiefuncties 2022. Mulier Instituut.
- 3 Gómez Berns, A. & Van Stam, W. (2023). Betrokkenheid buurtsportcoaches bij vluchtelingen. Mulier Instituut.
- 4 VNG (2022). Ook in 2023 enorme opgave opvang asielzoekers en Oekraïners. Geraadpleegd van <https://vng.nl/nieuws/ook-in-2023-enorme-opgave-opvang-asielzoekers-en-oekraïners>
- 5 Dellas, V., Anselma, M., & Dekkers, S. (2022). Het sport- en beweegaanbod op opvanglocaties. Mulier Instituut.
- 6 NOC*NSF (2022). Vluchtelingen een warm welkom geven in de sport. Geraadpleegd van <https://nocnsf.nl/nieuws/2022/03/vluchtelingen-een-warm-welkom-geven-in-de-sport>
- 7 Anselma, M., Elling, A., Gómez Berns, A. & Al Dray, Y. (2023). Sportdeelname en ervaren barrières door Syriërs in Nederland. Mulier Instituut.